

Hur kan vi förbättra skolmiljön i våra barns vardag

Med fokus på allergi hos barn och ungdomar

Marina Jonsson, Allergisamordnare, Barnsjuksköterska, CAMM, SLSO
Doktorand, Karolinska Institutet

Skollagen

- Rektorn har ansvar för miljön
- Alla barn skall kunna vistas där på lika villkor
- Lagen gäller för alla barn i skolan
- Det innebär att miljön skall anpassas till elever med allergi

Elevhälsan börjar i klassrummet

- Eleverna ska ha tillgång till medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska kompetenser. Elevhälsan kan bidra till att skapa miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa. I skollagen anges att elevhälsan ska stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Vägledning Elevhälsan 2014

- Den stora utmaningen för skolan är att utforma en arbetsmiljö som främjar både hälsa och lärande. Bara elever som trivs och mår bra lär sig något av värde

Lars H Gustavsson 2009

Rapport om allergi och miljö i förskolan och skolan (mars 2013)

- Rapporten är framtagen av socialstyrelsen i uppdrag av regeringen
- Den visar på en rad brister i rutiner, kompetens och kontinuitet:
 - Utbildning och kommunikation
 - inomhusmiljön
 - utomhusmiljön
 - mathantering
 - idrott
 - ansvarsfördelning

Skolan-Barnens arbetsplats

Många individer per ytenhet och hög fysisk aktivitet

I en klass med 30 barn har i snitt
3 astma, 4 allergisk snuva, 2 födo.all.

Astma 10%

Hösnuva 14%

22 % har en allergirelaterad sjukdom!
barnens folksjukdom

Eksem 8%

Födoämnesallergi 8%

Regionala Miljöhälsorapporten 2013

	4 år		8 år		12 år		16 år
	2003	2011	2003	2011	2003	2011	2011
Astma	8,2	9,9	6,9	8,0	7,1	8,4	8,5
Hösnuva	3,1	2,3	7,1	6,8	7,7	13,7	16
Böjveckseksem	8,9	7,1	7,1	8,6	6,1	8,2	5,0
Födoämnesallergi	4,4	5,0	5,4	8,4	4,6	8,4	8,1
Något av ovan	20	19	20	22	18	26	25

Hur går det för barnen med allergier i skolan

- Barn med astma har 2-15 fler sjukdagar per år än barn utan astma

Milton et al 2004

- Barn med astma och eller allergiska näsbesvär har sämre betyg och presterade sämre på kunskapstester

Rabe KF et al, 2004

Hur påverkas elevernas skolprestationer

- Ökning av luftflödet kan öka prestationen upp till 29 %
- Bristfällig ventilation påverkar läsförståelse och förmåga att lösa matematiska problem
- Hälsoeffekter av dålig inomhusluft är större för barn
- Dålig luftkvalité påverkar särskilt barn som arbetar långsamt

David P Wyon

Hur påverkas pollenallergiska barn i skola?

- Skolresultat och koncentrationsförmågan påverkas under pollensäsong
- De får sämre sömn och är trötta på dagarna
- Känsla av nedstämdhet och minskad tro på framtiden
- Har lika påverkad livskvalitet som barn med diabetes och epilepsi
- Orkar inte vara ute och leka med sina kompisar kan leda till stillasittande

Kiotseridis et al. Juni 2013

Studier om skolbarn med astma visade att...

- ...barn med kattallergi och astma och *som gick i klasser med många kattägare...*
 - hade 3% sämre lungfunktion
 - ökade kortison dosen 17%
 - använde dubbelt så mycket luftrörsvidgande mediciner

...efter skolstart jämfört med innan

Almqvist et al 2001

- Barn med astma och pälsdjursallergi fick mer besvär med sina luftrör under skolveckan

Lönnkvist et al 1999

Pälsdjursallergi i skola och förskola

- Många studier har visat att uppmätta allergenhalter i damm är högre i klasser med många pälsdjursägare, jämfört med klasser med få pälsdjursägare
 - Kattallergen vanligast
 - Att rida på fritiden påverkar också halter i klassrummen
- Pälsdjursallergen förs med kläder och hår hos pälsdjursägare från hemmet till andra miljöer bla skolan

Karlsson (Merritt) et al 2004
Almqvist et al (1999)

CAMMs allergiprevention

Hur gör vi

Det allergipreventiva arbetet i skolor:

- Besöker kommuner för att fortbilda personal i skolan
- Återkommande seminarier för skolsköterskor årligen inom området allergi och miljö
- Skolprojekt: Att utveckla en modell för hälsofrämjande arbete i skola och förskola som bygger på strukturella insatser

Kunskap

All personal på förskola och skola bör ha ett visst mått av kunskap om:

- Astma, allergier och deras utlösande faktorer och hur kan vi undvika att barnet får symtom eller behöver öka sin medicinerings i förskolan
- Symptom vid astmaanfall och vid svår allergisk reaktion
- Faktorer som påverkar inomhusmiljön/arbetsmiljön och att luftvägsirriterande ämnen hålls på en miniminivå

Särlösningar pekar ut

- De anpassningar som görs skapar ofta särlösningar för enskilda barn med allergi.
- De särskiljer, pekar ut och stigmatiserar
- Generella lösningar bör väljas
 - Städning är så bra att alla mår bra
 - Regler för starka parfymer och irriterande kemikalier

Digital allergirond - allergirond.se

Allergironden

- Allergironden är en digital checklista som Astma- och Allergiförbundet har tagit fram
(rutiner och information, inredning material, ventilation och fukt, städning, kemiska produkter och dofter, rökning, växter, pälsdjur och mat)
- Den kan hjälpa skolan att upptäcka och åtgärda risker för barn och elever med allergi.
- Använd gärna ronden i ert återkommande arbete för en bättre arbetsmiljö!

Vilka bör delta?

- Rektor/chef
- Skyddsombud/elev
- Skolskötterska
- Fastighetsansvarig
- Ansvarig städ- och skolmåltidspersonal
- Allergiombud (personal, elever eller föräldrar)

Allergironden- Innehåll

- Egenkontroll
Finns det skriftlig handlingsplan för hantering av akuta allergiska reaktioner?
- Inredning och material
Finns värdringsfönster för varje lekrum/klassrum?
- Ventilation, fukt
Är luftflödena anpassade till verksamheterna?
- Städning
Städas golv och korridor och lekrum/klassrum dagligen med en bra dammsamlade metod

Allergironden-innehåll

- Kemiska produkter, dofter
Är ni fria från klagomål om starka dofter?
- Rökning
Känner alla inom verksamheten till tobakslagen?

- Växter
Är lokalerna fria från doftande blommor eller andra allergiframkallande växter?

- Pälsdjur
Finns kapprum som är avskilt från lekrum eller klassrum?
- Mat

Råder totalt förbud mot nötter, jordnötter, mandel och sesamfrö inom verksamheten

Före

Efter

Goda exempel

Skriftliga policy och rutiner

- Integrera barn med allergier i all verksamhet
- Hur parfym och starka dofter skall hanteras
- Hur pälsdjursallergen nivåer kan minimeras
- Hur specialkost skall skötas
- Kräva skriftliga behandlingsplaner för mediciner

Ha barnen i fokus

- Barn behöver trots sin allergi få känna att de kan vara som alla andra barn
- Alla Barn har rätt till ett friskare liv!

- Tack!

marina.jonsson@sll.se